

MÔ HÌNH và SIÊU THAM SỐ

Đánh giá và lựa chọn

Lê Thành Sách

✉ Itsach@hcmut.edu.vn

Khoa Khoa học & Kỹ thuật Máy tính
Trường Đại học Bách Khoa - ĐHQG Tp.HCM

Tp.HCM. Ngày 1 tháng 9 năm 2019

Đánh giá và lựa
chọn

Mục lục

Điều cần biết và
lưu ý

Đánh giá mô hình

Lựa chọn mô hình
và siêu tham số

Mục lục

❶ Điều cần biết và lưu ý

❷ Đánh giá mô hình

❸ Lựa chọn mô hình và siêu tham số

Đánh giá và lựa
chọn

1 Mục lục

Điều cần biết và
lưu ý

Đánh giá mô hình

Lựa chọn mô hình
và siêu tham số

Đánh giá và lựa
chọn

Mục lục

2

Điều cần biết và
lưu ý

Đánh giá mô hình

Lựa chọn mô hình
và siêu tham số

Điều cần biết và lưu ý

Cần biết trước

- 1 Các tập dữ liệu và công dụng của nó
- 2 Cách xây dựng mô hình

Đánh giá và lựa
chọn

Mục lục

3 Điều cần biết và
lưu ý

Đánh giá mô hình

Lựa chọn mô hình
và siêu tham số

Lưu ý quan trọng

Đánh giá và lựa chọn

Mục lục

4

Điều cần biết và lưu ý

Đánh giá mô hình

Lựa chọn mô hình và siêu tham số

Lưu ý quan trọng

- ❶ Không được đặt các điểm dữ liệu **kiểm tra** vào các tập **huấn luyện** hay **kiểm thử**
  - Đưa dữ liệu kiểm tra vào huấn luyện → kết quả kiểm tra cao nhưng làm việc thực tế với mẫu dữ liệu lạ rất kém¹
  - Đưa dữ liệu kiểm tra vào kiểm thử → kết quả kiểm tra tốt hơn, nhờ bộ siêu tham số phù hợp, nhưng bộ siêu tham số này không làm việc được trong thực tế với dữ liệu lạ
- ❷ Cổ tình thực hiện việc trên là một hình thức gian lận nhằm đẩy độ chính xác lên cao.

¹tình trạng quá khớp, **overfitting**

Đánh giá và lựa
chọn

Mục lục

Điều cần biết và
lưu ý

5

Đánh giá mô hình

Lựa chọn mô hình
và siêu tham số

Đánh giá mô hình

Đánh giá mô hình

Đánh giá và lựa
chọn

Mục lục

Điều cần biết và
lưu ý

6 Đánh giá mô hình

Lựa chọn mô hình
và siêu tham số

Trường hợp đầy đủ dữ liệu¹

- ❶ Chuẩn bị hai tập dữ liệu: huấn luyện và kiểm tra²
- ❷ Huấn luyện mô hình bằng tập huấn luyện
- ❸ Đánh giá mô hình trên tập kiểm tra
  - ❶ Xác định kết quả dự báo y từ mô hình cho các mẫu dữ liệu trong tập kiểm tra
  - ❷ Tính các độ đo đánh giá
- ❹ Trả về kết quả của bước (2) và (3)

¹còn được gọi là **phương pháp hold-out**

²còn được gọi là **hold-out set**; khi **hold-out set** kết hợp với giải thuật chọn lựa siêu tham số thì tập này là tập kiểm thử

Đánh giá mô hình

Đánh giá và lựa chọn

Mục lục

Điều cần biết và lưu ý

7 Đánh giá mô hình

Lựa chọn mô hình và siêu tham số

Trường hợp không nhiều dữ liệu¹

- 1 Chuẩn bị tập dữ liệu để huấn luyện và kiểm tra, gọi là tập **cv**
- 2 Chia tập **cv** thành k (ví dụ $k=3$) tập con cân bằng nhau về số lượng: $cv_1, cv_2, \dots, cv_k$ ²
- 3 Lặp k lần; ở lần thứ $i, i = 1, 2, \dots, k$:
  - 1 Huấn luyện mô hình với dữ liệu từ tất cả các tập trừ tập cv_i
  - 2 Đánh giá mô hình trên tập cv_i

¹còn được gọi là phương pháp kiểm thử chéo, **phương pháp cross-validation**

²với bài toán phân lớp: chia ngẫu nhiên cho từng lớp để cân bằng về số lượng trên từng lớp

Đánh giá mô hình

Đánh giá và lựa
chọn

Mục lục

Điều cần biết và
lưu ý

8

Đánh giá mô hình

Lựa chọn mô hình
và siêu tham số

Trường hợp không nhiều dữ liệu

- 4 Tính kết quả đánh giá cho tập cv : bằng trung bình cộng của tất cả k lần đánh giá ở bước trên
- 5 Huấn luyện mô hình với tất cả dữ liệu trong tập cv để thu được mô hình kết quả
- 6 Trả về kết quả của bước (4) và (5)

Lựa chọn mô hình và siêu tham số

Đánh giá và lựa chọn

Mục lục

Điều cần biết và lưu ý

Đánh giá mô hình

9

Lựa chọn mô hình và siêu tham số

Thực tế và nguyên tắc

Phương pháp lựa chọn

Lựa chọn mô hình và siêu tham số

Thực tế và nguyên tắc

Đánh giá và lựa chọn

Mục lục

Điều cần biết và lưu ý

Đánh giá mô hình

Lựa chọn mô hình và siêu tham số

10 Thực tế và nguyên tắc

Phương pháp lựa chọn

Thực tế

Có nhiều siêu tham số trong quá trình xử lý từ dữ liệu thô ra kết quả cuối cùng, ví dụ:

- Kỹ thuật sử dụng: mô hình tuyến tính, máy vectơ hỗ trợ (SVM) hay mạng nơron, v.v.;
- Phương pháp rút trích đặc trưng, số chiều của vectơ đặc trưng;
- Hệ số weight-decay; hệ số C của kỹ thuật SVM;
- Kiến trúc, số lớp tính toán và lượng bộ lọc trong mỗi lớp của kỹ thuật mạng nơron, v.v.

Lựa chọn mô hình và siêu tham số

Nguyên tắc

Thực tế

- ❶ **Không được** lựa chọn mô hình và bộ siêu tham số tối ưu cho tập kiểm tra, để tránh tình trạng **quá khớp** cho chính tập kiểm tra.
- ❷ Cần chia dữ liệu thành 2 hay 3 tập tùy vào dùng phương pháp đánh giá **hold-out** hay **cross-validation**
  - **hold-out**: tập huấn luyện, tập kiểm thử, và tập kiểm tra
  - **cross-validation**: tập **cv** (cho huấn luyện và kiểm thử chéo) và tập kiểm tra

Đánh giá và lựa chọn

Mục lục

Điều cần biết và lưu ý

Đánh giá mô hình

Lựa chọn mô hình và siêu tham số

11 Thực tế và nguyên tắc

Phương pháp lựa chọn

Lựa chọn mô hình và siêu tham số

Phương pháp lựa chọn

Đánh giá và lựa chọn

Mục lục

Điều cần biết và lưu ý

Đánh giá mô hình

Lựa chọn mô hình và siêu tham số

Thực tế và nguyên tắc

12

Phương pháp lựa chọn

Khái niệm

Tổ hợp: là phép gán từng lựa chọn cụ thể vào siêu tham số. Ví dụ, ở một tổ hợp nào đó,

- Kỹ thuật: Mô hình hồi quy tuyến tính có điều chỉnh (ridge)
- Rút trích đặc trưng: dùng hàm biến đổi cơ sở
- Hàm cơ sở là hàm lũy thừa
- Bậc cao nhất của lũy thừa là $M=4$
- Hệ số weight-decay = 0.01

14

Lựa chọn mô hình và siêu tham số

Phương pháp lựa chọn

Đánh giá và lựa chọn

Mục lục

Điều cần biết và lưu ý

Đánh giá mô hình

Lựa chọn mô hình và siêu tham số

Thực tế và nguyên tắc

13

Phương pháp lựa chọn

Giải thuật

- 1 Đưa ra một danh sách gồm C các tổ hợp¹
- 2 Lặp C lần, ở lần thứ k , $k = 1, 2, \dots, C$:
  - 1 Đánh giá mô hình với cài đặt cụ thể trong tổ hợp thứ k , thu được độ đo chất lượng **criteria** _{k} và **model** _{k}
- 3 Chọn tổ hợp thứ k^* tương ứng với **criteria** _{k} là tốt nhất, và mô hình thu được tương ứng là **model** _{k} .

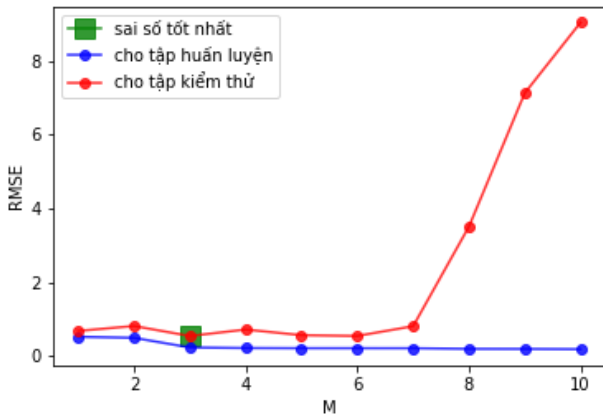
¹bằng cách chia vết cạn, chia lưới hay chọn ngẫu nhiên trên miền giá trị của siêu tham số

14

Lựa chọn mô hình và siêu tham số

Phương pháp lựa chọn

Sai số RMSE trên số chiều của không gian đầu vào

Hình 3.1: Biểu đồ sai số RMSE theo siêu tham số M ; $M = 3$ được lựa chọn vì có sai số tốt nhất